

Kunnskapsdepartementet
postmottak@kd.dep.no

Vår dato: 09.01.2019
Deres dato: 17.12.2018
Vår referanse: 7.0701/2018 - EL
Deres referanse: Deres ref

Innspill til statsbudsjettet 2020 - Kunnskapsdepartementet

Mat, drikke- og bionæringen er Norges største fastlandsindustri, med 2100 bedrifter og ca. 50 000 sysselsatte. Mat- og drikkenæringen er en vesentlig og stabiliserende bidragsyter til norsk økonomi, og statsbudsjettet må legge til rette for gode rammebetingelser for vekst i denne næringen. NHO Mat og Drikke mener at statsbudsjettet bør bidra til omstillinger, investeringer, vekst og sysselsetting.

Hovedpunkter:

- Prioritering av mat- og drikkeindustrien i regjeringens satsning på bransjeprogram og livslang læring
- Fagskoletilbudet må styrkes og utvikling av fleksible utdanningstilbud må prioriteres. Fagskolene bør være sentrale aktører for å møte de kommende kompetanseutfordringene i forbindelse med omstilling til et nytt arbeidsliv.
- Styrking av fag- og yrkesopplæringen med fokus på kvalitet og relevans, opprusting av skoleverksteder og midler til materialer og råvarer, samt en god ordning for karriereveiledning.
- Lærlingtilskuddet må økes til det en skoleplass i videregående skole koster.
- Etablere KompetanseFUNN som et insitament til kompetansehevingstiltak i bedriftene, hvor bedriftene får skattefradrag for utgifter til kompetanseheving av sine medarbeidere – etter modell fra SkatteFUNN.

Programkategori 07.50 - Kompetansepolitikk og livslang læring

En satsning på etter- og videreutdanning er helt avgjørende for å sikre fremtidig omstillingsevne, konkurransekraft og høy sysselsetting. NHO Mat og Drikke ønsker at mat- og drikkevareindustrien tilgodesees med et eget bransjeprogram, alternativt prioriteres på tilsvarende måte innen bransjeprogram innrettet mot industrien. Mat- og drikkeindustrien er i tillegg til å være den største landbaserte industrien også i teknologifront på flere områder, blant annet innen robotisering, integrert datastyring og sensortechnologi. I den forbindelse er det etablert et felles etter- og videreutdanningsprosjekt "Matindustrien 4.0" i samarbeid med NNN og Sjømat Norge.

Programkategori 07.40 - Høyere yrkesfaglig utdanning

Fagskolen vil være en viktig brikke i å redusere det udekkede behovet for yrkesfaglig kompetanse og bidra til å raskt utvikle ny kompetanse i tråd med endringer i arbeidslivet. Hele 7 av 10 av medlemsbedriftene i NHO Mat og Drikke forventer en økning av behovet for fagskoleutdannede frem mot 2020. Men mange sliter med å få tak i denne kompetansen. Det er alvorlig for konkurransekraften til bedriftene. Vi mener at antallet studieplasser i Fagskolen bør doubles i forhold til dagens nivå.

Teknologiskiftet i mat- og drikkenæringen gir bedriftene et økende behov for ny kompetanse. Dette handler primært om fag- og yrkesutdanning, men mange bedrifter har et behov for medarbeidere med høyere yrkesfaglig utdanning. Mat og Drikke mener at nettopp fagskolene må spille en nøkkelrolle i dette, og tilby skreddersydde, fleksible utdanninger som gjerne er kortere og mer målrettet på enkelttemaer enn den vanlige modellen med utdanninger fra seks måneder til to års lengde. Det bør også settes av midler til å utvikle en mer digital undervisningsform enn i dag, noe som vil gjøre det enklere å kombinere fagskoleutdanning med arbeid.

Programkategori 07.20 - Grunnopplæringa

Styrking av fag- og yrkesopplæringa

Matindustrien har tatt en ledende rolle i implementering av robotisering og bruk av teknologi i produksjonen. Utstyret som brukes i yrkesopplæringen må oppgraderes kraftig, for å sikre at elevene lærer å bruke den teknologien de vil møte i arbeidslivet. Det bør settes av midler til en opptrappingsplan for skoleverkstedene, inkludert midler til råvarer og materialer. I forbindelse med implementering av ny tilbudsstruktur, hvor relevans og kvalitet i utdanningene skal styrkes, må det settes av midler til kompetanseheving av yrkesfaglærerne, gjennom kursing, hospitering og annet.

Karriereveiledning

Feilvalg og omvalg i utdanningene er kostbart for samfunnet og den enkelte. En profesjonell, nasjonal, helhetlig og livslang karriereveiledning må bestå både av gode nettbaserte løsninger som dekker det grunnleggende behovet, men også lokale karriereveiledningssentre med profesjonelle veiledere.

Lærlingtilskuddet

Det er fortsatt et gap mellom hva en lærebedrift får i tilskudd, og hva en skoleplass koster. Bedriftene tar på seg en betydelig kostnad med å lære opp nye fagarbeidere, og dette arbeidet bør verdsettes likt med det ett år på videregående skole koster.

Etablering av ny ordning: KompetanseFUNN

Et kunnskapsbasert næringsliv krever at arbeidstakere stadig får oppdatert og videreutviklet sin kunnskap og kompetanse. Over 90% av bedrifter tilsluttet NHO ønsker å møte sitt fremtidige kompetansebehov ved å videreutvikle de medarbeiderne de har i dag. Robotisering og automatisering vil medføre endrede arbeidsoppgaver i bedriftene. En KompetanseFUNN-ordning hvor det gis skattelettelse for investering i kompetanse må inkludere både formell og uformell kompetanse. Dette for å ivareta behovet som ligger på fagbrev, bachelor- master- og PhD-nivå, men også for etterutdanning, kursvirksomhet og annen kompetansehevende aktivitet internt og eksternt. Ordningen må dekke både etterutdanning (ulike kurs og opplæring uten studiepoeng) og videreutdanning (med studiepoeng). Mange europeiske land har innført finansieringsordninger for livslang læring og læring i arbeidslivet. Økt deltakelse i livslang læring er også et uttrykt mål i EUs strategiske rammeprogram Education and Training 2020.

Vennlig hilsen
NHO Mat og Drikke

Terje Sletnes
Direktør for analyse og politikk

Sign.

Espen Lynghaug
Spesialrådgiver